

Darvasi László

Boszorkányok

Szeged, 1728

A nyelvem a mandulámra csúszott, amikor megütöttek. Akkor pedig hamarosan megfulladok. Nem tudom, hol a csodában voltak idáig, de most visszatértek, méghozzá milyen látványosan, szinte fölvonulást tartottak, körbetáncoltak, egészen közlőrlő lihegték rám, aztán hátráltak, elnyelte őket a parti zölđ, majd az egyikük kicsörtetett a bozótosból, és ahogy odaért hozzám, öklével az arcomba sújtott. Reccsent a csont, elöntött a forróság. Mintha óriási vizek háborogtak volna a közelben, csattogtak és összeverődtek a vízfalak, hullám hullámra csapott.

Hallottam a tömeget, hogyan dalolta a gyűlöllet.

Édes és keserű az égett hús szaga, hallottam a jajveszékelést, a kántálást, az imákat.

Olyan ismerős volt minden, hogy mosolyognom kellett. Azt hiszem, belehánytam a taligámba. A taligám üres. Most már azt hányok bele, amit akarok. Üres a taligám, mindent kiborogattak belőle, az utolsó papírdarabot, az utolsó lapot is. Egy-két foszlány, szakadt könyvfedél ragad még a fa belső falához, mintha odaragasztgattam volna őket. Kisilabizálhatok néhány nevet. Persze, tudom, mire kellett nekik a sok semmiség, Ovidius, Villon, Szapphó nyomatai vagy Hadlaub verse, Luther Asztali beszélgetése, a pápáról karcolt ingyencsége.

Koldusok vagyunk, ez az igazság, hát persze.

Ha képes vagyok háyni, akkor mégsem nyeltem le a nyelvemet. Viszont megint el fogok ájulni, nyomja testemet lefelé az ég, magához hűz a föld. Vagy a halálom közeleg, ő lépdel egyre közelebb, egyre barátságosabb az érzés, hogy a semmi vesz ölebe. Elájulok vagy megfulladok, de még arcok keringenek elém, itt imbolyognak előttem. Wolzbein, Róth meg Guld ábrázata keringőzik a lázamban, milyen csinos kis látomások, hogy vacogok tőlük. Milyen közhelyes, hogy így térdelek, szétvert arccal, sajgó, megropogtatott gerinccel. Hogy éppen ők térnének vissza. Valami rettenetesen nyomja az oldalamat, kitapogatom. És megörülök, hálát érzek, hogy így sajog az oldalam. Paulina kérdez valamit, nem hallok a hangját, de a szája mozgását látom, olvasok róla. Jól van, válaszolok neki, mire rémülten a szája elé kapja a tenyerét, sápadt lesz, mint a romlott tej. Aztán már nem látom. Vajon mit mondtam neki. A közelben már lobognak a máglyák, ez biztos. Lobognak a máglyák, hányok.

Füstöt hányok, verseket.

Hol vannak ezek, Barbara, hol van Július és a táncos lány?

Tudok ordítani, Barbara!

Barbara!

A tömeg moraja a válasz, meg a füst, meg a jajkiáltások.

Barbara!

Barbara!

Végre valami tétova hang locsog ki a kalyiba mélyéből. Az ajtaja nyikorogva leng. Föltápászkodom, elszédelgek a küszöbig. Az oldalfal résein át beszűrődik a fény, nincsen odabent senki, csupán a földön hever néhány ruhafoszlány és megtaposott, szakadt papirosok, amiket vérfoltok pötytyöztek be.

Barbara!

A sarokból csicsereg rám, itt vagyok, te ostoba, te kelekótya Taligás. Itt vagyok, de te hol a fészkes fenében voltál? Miért lettél hűtlen, miért hagytál el, Taligás?

Nem hagytalak el, kislány!, hajlok az üvegtégelyhez, ami a sarokban hever eldőlvé, s Barbara almaarca lefelé, a recsegő szalmába fordul. Gyorsan kikaparom és megemelem, a könyökömmel tisztogatom. Szédülök, csaknem elejtem.

Most akkor meghalsz, Taligás?

Nem tudom, kislány.

Nem tudja az ember, ha meghal, Taligás?

Mikor tudja, mikor nem. Sokszor tudja, aztán mégse roppan a nádszál.

Ha nem halsz meg, Taligás, akkor elmesélem, hogy volt ez a dolog Júliussal. De ha meghalsz, akkor hiába mesélek bármit is, ezt csicsergi a semmi száj az almaarcból, és nagyon komolyan csicsergi, érzem én, mikor akar Barbara jelentőségteljesnek látszani.

Nem halok meg, kislány.

Mondd még egyszer!

Élve maradok, Barbara.

Nem szavalsz valamit?

Most?!

Persze, persze, a harapóst. Azt szavald azzal a buta száddal!

Odanyúlok, hát a buta, fecsegő szám csupa seb most. Csodálkozom, mégis dadogva szavalom neki Hadlaubot. Egy szerelmes verset. Viszont az is lehet, hogy beszartam. Tapogatom magam, izzadság és vér borít, de nem csináltam magam alá. Szavalom Hadlaubot, köpöm és hörgöm a szavakat. Megtámasztom a kalyiba oldalát, nyál nyúlik ki a számból. Utána köpök. Vért köpök. És Hadlaubot szavalom. A kalyiba ajtaja nyikorog, el- s visszaleng, igazán szépen csinálja. Megragadom Barbarát, aki laposakat pislog, kilépek a helyiségből. Hunyorgok az éles fényben. Kuttyák marják egymást a közelben, úgy vinnyog az egyik, mintha ember lenne, horpadt, éhség nevelte dög, honnan kerültek ide, nem tudom. Zúg a meleg, füstszagú a szél, a nyárfák dőlnek, recsegnek és ropognak, a nagy koronás fűzek meg bután rázzák magukat. Füst leng, még mindig füst leng. Fehér ez a füst, leszorítja a szél, elteríti, mint valami óriás szőnyeget. Nincs meg a taliga bőrtakarója, sehol se látom. De megvan! Odarugdosták a csalánbokrokhoz. A dülöngélő fatörzsek közé nézve megpillantom a vészesen

lefogyott, szürke Tiszát. Néhány papirosom a földön hever, megszakadt könyv-fedél remeg a közeli bokron. Fekete lepkék körülöttem, száll, kavarog a pernye.

Menekülj, Taligás, kezd sikongatni Barbara, hordd el az irhádát! Szaladj, menekíts el engem innen! Vigyél vissza a Gutpater Gasséba, vigyél haza, vigyél a drága otthonomba, ahol nekem jó, ahol én biztonságban vagyok!

Mi lett Johannával, és mi lett Júliussal?, kérdezem.

Elégtek ők is, nincsenek már. És mind boldog volt, aki látta őket halni, elégni, pernyévé válni. Por és Hamu, Taligás. Azzá lettek. Pernyeként táncolt aztán az a lány, Taligás. Szürke kis szárnyak röpködtek a víz felett. Az emberek táncoló arcára ragadtak!

Igyekszem nyugodt maradni.

Mondd el, hogy történt, Barbara.

Nem beszélek már neked többet Taligás, duzzogja.

Az üveget, amiben az almaarcú van, a fejem fölé emelem.

Jól van, jól van, sziszegi, elmondom.

Azért még forगतok rajta vagy kettőt. Iszonyatosan fáj a fejem. Nem is látok rendesen. Ő meg beszélni kezd.

Az úgy volt, te Taligás, hogy amikor idáig elértünk, amikor idáig toltad, amikor idáig zötyögtetted a taligádat nagy nyögések, káromlások és istentelenségek közepette, a Teremtőt sokféleképpen, nyájasan vagy haraggal a bűnös nyelvedre véve, az ábrázatod izzadságát folyvást törölgetve, köpködve és harákolva, mit ne mondjak, egyszer még vizeltél is, megálltál az utolsó halászház után, hol hálók és varsák voltak kiaggatva karókra és faágakra, meg egy tört orrú fél ladik is hevert ott, aztán tovább dőcögtünk, már egészen közel voltunk ehhez a helyhez, ehhez a széllebélelt, rozoga kalyibához, és akkor a homlokodra csaptál, de akkorát, hogy szinte nekem is fáj, és kiáltoztál, mintha méreg fogott volna el, hogy pontosan tudod, hol vannak ők, hol fogják Júliust és a lányt, hol őrzik őket, mint valami fő ajándékokat. Mert majd ők lesznek a látványosság! A táncoló lány és a buta bolond, az ő elégésük lesz a nap csúcspontja. Halleluja, összes szentek! Futni kezdted, mint akit kergetnek. Hogy ugrándoztak, hogy dobálták magukat a könyvek meg a papirosok. Egyszer én is a földre estem, te ostoba Taligás. Csaknem a gaz között hagytál! És amikor ideértünk, ehhez a kalyibához, éppen két vénaszonyt rángattak a máglyák irányába a poroszlók. De azok ketten itt voltak. És tényleg itt voltak. Július és a táncos szuka őrizetlenül maradt. Te beszaladtál a hodályba, kérlelni kezdted őket, hogy késlekedés nélkül tartsanak veled. Úgy értem, velünk! Kövessenek! Megmented őket. Életükért mindenképpen felelsz. Még verset is dadogtál.

Na, na, na, Barbara, verset?!

Hát persze, valami olyasmit, *hogy az embernél nincsen csodálatosabb. Mert szánt, magokat szór a földbe, aztán meg arat. Meg úgy beszél, mint a szél. Vároست épít, tornyokat, ólakat, bitófákat. Törvényyel kormányoz. És hogy nincsen hazája annak, aki megelégszik a csúnyával.* Ilyeneket mondtál, Taligás, és közben pukkadozott kifelé a hab a szádból. Mindhiába dadogtál. Azok ketten vonakodtak, nem akartak veled közösködni. Mint akik beletörődtek a sorsukba. Július erősen szorította Johanna kezét, és boldog, bolond vigyor terült az ábrázatán. Mint aki azt válaszolja, neki jó, ha

Johannával együtt lesz a tűz martaléka. Az neki öröm, boldogság. Csak hörgött és vinnyogott, mint ezek a kutya itt. És akkor te, Taligás, rángatni kezdted őket, még meg is ütötted a bolondot. Úgy ütöttél, mintha ő lennél te is. Az meg visszautott. Csépelelték, martátok egymást. Együgyű lettél te is, Taligás. Együgyű lettél az örülettől. Hogy tud verekedni magával a butaság, Taligás! Végül ő megragadott, mint egy szalmaembert, igazán úgy. Csontjaid ropogtak, mint szélben a fák. Július a hajadat fogta, verte a fejed a taligába. Többször beleverte. Ordított a hatalmassá lett, véres szájával. Te vinnyogtál, Taligás, te is kutya lettél, te is recsegő fatörzs lettél. Aztán elájultál, mint egy üres zsák. Ők meg elmentek, mert taposta az ösvényt visszafelé a két poroszló újra, és ők követték azokat boldogan, táncoltak bele a tűzbe, a halálba.

Azt mondd, Barbara, hogy Johanna is boldog volt?

Azt hát, Taligás, válaszol igazán ártatlanul, olyan boldog volt, hogy a két szeme drágakő lett, és beletáncolt a halálába.

Jól van, bólintok, s magamban is ezt mondom, csak még hozzáteszem, hogy nem így volt tehát. Barbara hazudik, mint a részeg kanári. Vagy csak mesél. Hazudik vagy mesél. Mindegy.

Nem, egyáltalán nem mindegy.

Mindenesetre nem félek.

Keresek egy tuskót, leülök, igyekszem átgondolni a helyzetet. Nagy levelű, legyező alakú páfránylevelet szagratok, a tégelyt gyorsan betakargatom velük, hogy Barbara kussoljon, ne zavarjon, azért még hallom, hogy a remegő zöld alól kisziszeg, dögölj meg, Taligás, pusztulj!

A magasba emelem, jól megforgatom, hogy mindjárt a fenébe hajítom. Erre elcsöndesül. Törlöm az izzadságom, a vérem. Hangyák nyüzsögnek egy repedés körül, fölmásznak a csizmámra, a kezemet csípi. A taligám üres, vagyis vöröslök benne némi hányadék, vér is lehet, meg persze visszaöklendezett bor, mindegy. A fejem irgalmatlanul hasogat, a fejbőröm több helyen szétnyílt, a vér a szememre, arcomra száradt, a halántékból diók dagadtak. *Sok dolog csodálatos, de az ember*, nahát, ezt meg honnan vette Barbara?! Valóban mondtam volna neki? Nem emlékszem ilyesmire. Könyveimet, nyomataimat, a kéziratosokat elvitték. Egyetlen könyvemre nem sikerül rátenniük a mancsukat, az most is itt van, és most már velem is marad. Megkopogtatom az oldalam, odaszíjaztam. Ő az enyém. Rendben. Hanem hogy megtaláltam ezt a két embert, Johannát és Júliust, talán hiába tettem. Talán már a fejüket vették, talán már elégték. De ha nem égték meg, akkor van még esélyem. Nekik van esélyük. Lehunyom a szememet. Félek. Megfogom végül Barbarát, emelem, a rongyaim közé gyűröm. Félek. Teszek néhány lépést, remeg a füst, félek. S ahogy rendesen, úgy most hasztalan keresgélek szavakat, hiába próbálgatom és méricskélem őket arra, amitől félek. A félelemnek nincsen szüksége a képzeletemre, nem kell neki. Tojik arra, hogy az évek óta tartó taligázásban, az évek óta tartó szóhordásban annyi mindent elképzelttem, s tettem aggodalom, kétség, a legkisebb zavar, tettem mértéktelenül és gátlások nélkül. Azt gondoltam, félhetek bármennyit és bárhogyan, a képzeletem akármilyen nehézségen átsegít. Ha kerülget valami rossz, azt képelem, hogy a szavak betakarnak és megóvnak. Azt képelem, hogy a szavakkal vívok meg

olyan csatákat, amit mások fegyverekkel, karddal és lándzsával tesznek, s ha nem is győzők, de nem is pusztítanak el.

Azt képzeltem, hogy megment a szó.

Azt képzeltem, én mentem meg őt, rejtem, ha kell, mint a friss hajtást, gondozom, ha kell, mint újszülöttet, támolygó borjút, mint csibét, apró halat.

Azt képzeltem, ő gondoz engem, mint a lélegzet.

Hagyd már ezt, te bolond!, szól rám Barbara. Most is csak fecsegsz a semmibe!

És akkor azt mondom, a vörös. Egy nevet mondok csak.

Róth!

Barbarára kapom a tekintetemet, ő nem szól, nyilván attól tart, hogy visszakerül. Vagy megsértődött. De nekem aztán mindegy.

Róth, köpöm el a nevet újra. Meg kell találnom, rá kell vennem arra, hogy Júliust és Johannát visszaadja nekem. Hogy miféle árat fizetek ezért, fogalmam sincsen, nem is érdekel. Megszédülök, amikor továbblépek. Ordítanak, boldogan ordít a nép.

Róth!, ordítok velük.

Róth!

Bezzeg az én nevemet soha nem mondta ilyen szépen, duzzog még Barbara, aztán nem locsog többé, kussol, ahogy megszakadt köpenyegem zsebébe rejtem.